

IMPORTA L'EDUCACIÓ?
Conferència al Capítol Espanyol del Club de Roma

Alfons Cornella
President de Zero Factory S.L.
(infonomia.com)
Barcelona, 24 de febrer de 2005

Moltes gràcies per convidar-me. Espero que, efectivament, no només sigui interessant el què us comenti avui, sinó que, a més, us pugui ser útil. Em sento una mica aclaparat per venir després de dues persones com el doctor Ferrater i en Rolf Tarrach, a qui admiro, a tots dos. D'un ells, vaig tenir la sort de ser-ne alumne, d'en Rolf Tarrach, que és una de les ments més brillants d'Europa, em permeto dir. Per tant, em sento molt agraït.

La veritat és que sempre que em demanen que parli d'educació em sorprèn, perquè jo no sóc un expert en aquest tema. Si és que pogués ser expert en alguna cosa, no ho sóc en absolut sobre educació. M'han demanat moltes vegades que doni la meva opinió i, per tant, preneu-vos-la com la que ve d'algú que està interessat en aquesta qüestió, que és pare, al mateix temps, i que sí que vol trobar una relació entre el tema de l'educació i el futur del país. És obvi que està molt lligat i intentaré donar-vos alguns arguments, espero que nous, sobre fins a quin punt això ha de ser preocupant si volem dissenyar un país amb un cert futur.

Abans de començar també volia fer un reconeixement explícit a la gent que està "a les trinxeres". Crec que parlar de l'ensenyament en un entorn agradable, confortable com el que podem tenir avui, està molt bé; però la realitat és que hi ha una gent que està moltes hores en situacions molt complicades a les escoles (jo diria que creixentment complicades), que conec

per diverses raons. Una, perquè la meva dona està a l'ensenyament i és allò que sents a casa el "què m'he trobat avui". Per tant, tinc aquesta línia directa amb la realitat d'algú que està moltes hores en situacions complicades.

I després, perquè durant l'últim any hem fet un projecte, que serà conegut a la primavera, que hem anomenat "Perfils d'innovació en educació", que ha consistit en anar a 50 escoles de Catalunya a parlar amb professors que fan servir les tecnologies per innovar el procés d'ensenyament. El que hem fet és anar sistemàticament a una escola per setmana. Ho hem publicat durant un any, i ara en farem un llibret (està tot en format multimèdia a la web <http://www.xtec.es/perfils>). Això m'ha permès veure una mica què viuen, què senten, què creuen que necessiten les persones que són més innovadores en el sistema educatiu.

La conclusió a la qual he arribat, a partir d'aquestes dues coses (de l'experiència de la meva dona i d'aquests innovadors) és que tenim a l'ensenyament, en aquests moments, gent normal fent coses extraordinàries. Per tant, vull dir-ho des del principi: hi ha gent normal fent coses extraordinàries, que hem de reconèixer perquè és molt meritori i francament necessita una gran quantitat de voluntat i de vocació. No sent-ne un expert, em sento una mica fora de lloc, especialment, no patint el que pateixen els mestres cada dia.

Dit això, què és el que opino? Primer, crec que el problema que tenim amb l'educació és que ens estem acostumant a considerar-ho una malaltia crònica. És com quan un té una malaltia crònica, que sempre en parla, que s'ha d'acostumar a viure amb aquesta malaltia crònica i que no sap ben bé què fer. En tot cas, al que aspirem és que algú et doni una pastilla que et faci sentir una

mica millor durant unes quantes hores, amb el benentès que d'aquí a unes quantes hores et tornarà a fer mal i que hauràs de prendre una altra solució. Vas permanentment buscant solucions sense creure't tu mateix que, efectivament, algú et resoldrà el problema. És com allò que, quan et fa mal l'esquena, ho intentes tot fins que un dia et trobes un bon fisioterapeuta que et diu: "És que realment, et poses malament. És un problema que no estàs ben posat i, quan et poses bé, et deixa de fer mal tot de cop i volta".

Per tant, crec que el que necessitem segurament són diagnòstics fins, més fins sobre què és el que ens està passant. Crec que, com en totes les malalties, arriba un punt en què finalment t'adones que el problema no és el que sembla ser, sinó que és un altre, que hi ha coses més profundes que afecten el fenomen i que fan que es manifesti de la manera en què es manifesta. Per tant, necessitem nous tipus de diagnòstics (ara en proposaré alguns) i després necessitem accions concretes i molt succintes. S'acaba l'època dels grans *dissenys*, de les grans polítiques i hem d'anar a accions molt concretes. Aleshores, aquí hi ha una mica la primera paradoxa o la primera situació dialèctica, i és que necessitem *diagnòstics* molt fins, però en realitat del que es tracta és de *fer coses* molt concretes, que puguin fer tota la gent que està a l'ensenyament cada dia.

En aquests moments, un dels problemes que tenim en el món de l'ensenyament, però que és general en la societat, és el fet que s'acaba l'època del reduccionisme. És a dir, una cosa que ha funcionat molt, que hem après del món de la ciència, és a agafar els problemes i reduir-los a petits trossos per poder-los tractar. Tota la ciència moderna es basa en la idea del reduccionisme: divideix i analitza, divideix i venceràs. Doncs, això s'acaba, en

la meva opinió. S'acaba en el món de la ciència, s'acaba en el món de la tecnologia, s'acaba en el món de la societat. Ja no pots considerar les coses aïllades, com a problemes separats, perquè tot està tremendament relacionat.

Jo m'he dedicat durant molt de temps, i m'hi segueixo dedicat, al fenomen d'Internet, que en realitat és un fenomen de xarxes, és un fenomen de connexions, és un fenomen d'interrelacions. I arribo a la conclusió que a l'ensenyament, com en general a la societat, el que passa és que no hem entès que realment estem davant d'un problema d'ecosistema. Estem en una situació en què tot està relacionat amb tot i el que necessitem és coordinar aquestes diferents parts, perquè una cosa que estira d'un lloc et pot crear un problema en un altre lloc.

Com a parèntesi, per exemple, comentaré que, l'altre dia, en una reunió que no tenia res a veure amb això, va sortir algú que es dedica a vendre productes de supermercat per Internet i que va dir: "És que el problema no és que la gent vulgui comprar productes per Internet (o sigui, que augmentem el consum digital de la nostra societat), sinó que el problema és que, quan nosaltres anem amb les furgonetes per repartir aquests productes, ens trobem que no hi ha llocs a les ciutats on aparcar les furgonetes. I resulta que ens cauen cada dia més multes. Per tant, potser no hi ha més comerç digital perquè nosaltres no sabem on posar les furgonetes". És un exemple que no té res a veure però que està molt en l'arrel del problema: i és que tot està interconnectat, en forma d'un ecosistema. Aleshores, si no entenem la idea que l'educació és part d'un ecosistema més complicat, no anirem enlloc.

L'educació, com tot, és una trama complexa d'agents i agendes (anem a utilitzar, si voleu, aquest joc de paraules). És un conjunt d'agents socials que

tenen, cadascun, una agenda diferent. Cadascú té una agenda de poders, de política diferent. Quan passa que un problema és ecosistèmic, és a dir, quan un problema vincula moltes coses, jo crec que només hi ha una solució per afrontar-lo, que són forts lideratges. El que hi ha d'haver són lideratges molt forts que posin en fila, que posin fermes els diferents agents d'aquell ecosistema; perquè, si no, el que tens és una solució parcial, és una solució temporal, com la que he dit de les multes i la distribució comercial de productes comprats en format digital, que no és una solució definitiva al problema. Per tant, la primera reflexió és que s'ha de pensar això en forma d'un ecosistema. No pot tancar-se la discussió de l'ensenyament dintre del món l'ensenyament. No pot ser una discussió tancada dintre d'un col·lectiu, sinó que ha de ser una discussió on intervinguin tots els agents de la societat en la qual aquesta educació ha de tenir un cert impacte. La segona cosa és que hi hagi lideratge per poder fer aquest ecosistema funcionar.

Lligat a això, hi ha un altre gran principi, i és el fet que el problema que tenim és el canvi dels valors de base. M'imagino que això ja s'ha comentat i és un tema recurrent, que em permetré enfocar en una direcció determinada. Crec que, si volem tenir un futur com a societat, com a economia, en els propers anys, no hi ha més remei que reorientar tota la societat cap a una direcció i lamento, en aquest sentit, manipular l'audiència dient que aquesta direcció és la *innovació*. Crec que, realment, del que es tracta és de reorientar la societat cap a la innovació, el que vol dir crear nous valors de tot tipus: valors econòmics i valors socials. És molt curiós perquè aquest matí porto un matí de parlar: he començat el dia en el 22@ en unes sessions que fem cada mes, un esmorzar, on he presentat un document que m'ha semblat molt interessant,

generat per un consell nord-americà, que es diu Council of Competitiveness, que és un consell que agrega la triple hèlix, que és les empreses, les universitats i el Govern, tots en un consell, que es diu Consell de la Competitivitat. Recordareu que aquí hi ha una cosa que s'acaba de signar, que està molt bé i que és l'Acord de Competitivitat; doncs allà hi ha un consell sobre la competitivitat, que ha fet una reflexió sobre el futur d'Estats Units. Estats Units està lluny en molts aspectes, però han fet una reflexió, que no es diu, si em permeteu una petita broma, "Acord per a la Internacionalització i la Competitivitat i no sé què de l'Economia Americana", sinó que es diu simplement *Innovate America*. Ja sabeu que els nord-americans, si en alguna cosa excel·leixen és en el màrqueting i aquest document es diu sintèticament *Innovate America*.

L'informe comença dient: "Escolteu, ens hem passat molts anys, potser 50 anys, posant esforços en optimitzar les nostres organitzacions, per ser eficients i tenir qualitat. Això és un reconeixement: hem aconseguit als Estats Units fer això; però ara, senyors, el que ens toca, literalment, és reorientar tota la nostra societat cap a la innovació. Per tant, part d'aquest ecosistema consisteix a canviar els valors cap a una societat orientada a la innovació.

Això requereix, efectivament, una altra cultura, requereix una altra educació, una educació en què són més importants altres coses. És més important una *alfabetització informacional*, o sigui, saber buscar informació i saber analitzar-la de forma crítica. Es necessita també una educació més *orientada al risc*, és a dir, que les persones i els nens s'atreveixin a fer coses, perquè, en el fons, una societat no pot ser innovadora si no hi ha unes ganes d'emprendre, unes ganes d'atrevir-se. Per tant, com diu aquest document

Innovate America, es necessita una educació que no estigui orientada a la memòria, que era fonamental per una economia industrial en la qual havies de repetir unes determinades accions. És a dir: una educació de memòria serveix per a una economia industrial; però, per a una economia del risc i de la innovació, no serveix la memòria, sinó que serveix bàsicament *el treball col·laboratiu i l'esperit crític*.

És fàcil de dir, ja ho he dit al principi. N'hi ha alguns que estan a les trinxeres en aquests moments controlant que al menjador no es tirin les botifarres pel cap. Per tant, ells són els que realment tenen valor. Però, si em permeteu una reflexió atrevida, nosaltres també necessitem un canvi de tota la societat cap a la innovació. Resulta, a més, que això lliga amb el fet que necessitem que aquestes persones que ara estem formant, i que han de dirigir la societat als propers anys, entenguin les oportunitats de la tecnologia com a veritable instrument de transformació de la societat. La tecnologia no és una anècdota: és un canvi transcendental.

També m'atreviria a dir que, en aquests moments, necessitem una *formació molt humanista*. Jo sóc dels que crec que, efectivament, necessitem trobar una formació de la gent perquè entengui la història. Jo canviaria algunes assignatures del currículum i en posaria una que n'integraria vàries i que m'he permès d'anomenar *Història de les idees i de les passions*. Jo faria aquesta assignatura, on s'ajuntés la història, l'art i moltes altres coses, perquè en realitat es tracta de què hem fet com a espècie durant tota la nostra trajectòria històrica que ha fet que surtin idees i surtin passions, i com aquestes s'han anat connectant. Per tant, sóc molt partidari de tenir una formació humanista, però si som pragmàtics, la realitat és que la transformació de la societat es produirà

entenent les possibilitats de la tecnologia. I si no tenim gent que sàpiga entendre les oportunitats de la tecnologia, no tenim res a fer. Suposo que Rolf Tarrach, quan va venir, va parlar del fet que no hi haurà futur si la gent no és capaç de quantificar les coses. Suposo que devia utilitzar aquesta frase. És a dir, saber quantificar és fonamental per al nostre futur. Per tant, si no som capaços de fer entendre les persones que estan ara educant-se que la tecnologia no és una anècdota, no fem res.

En aquest sentit, per exemple, un quan treballa amb gent jove, especialment, amb *hackers* (que són una subespècie concreta de l'espècie humana; són gent que estan bàsicament connectats a una pantalla, vagin on vagin i facin el que facin), t'adones que hi ha coses que no estem fent i que seran fonamentals, com és, per exemple, que el software (que a tots els que estem aquí ens sembla una cosa complicada) és realment la *nova llengua universal*. És a dir, els *hackers* són gent que parlen amb software. Hi ha gent que "somia amb Java", hi ha gent que és capaç d'agafar una peça de software d'un lloc i enganxar-la en una altra peça de software i crear un altre producte o servei. Aleshores, que els nens que tenim a les escoles no pensin en clau de software, que no utilitzin el software com a literatura, si em permeteu, com una nova llengua d'expressió, ens està creant un handicap pel futur. És així de clar. El software serà la llengua del futur, més que l'anglès. La llengua del futur és el software i, per tant, o ensenyem la gent a parlar en software, però de manera tremendament fluida, o no tenim cap futur.

Està molt bé això com a desideràtum. Però, quins són els problemes? Em permeto dir-ne quatre o cinc. El primer problema són *els referents*. Resulta que els referents socials que hi ha són uns referents que jo crec que ja no

serveixen. Els referents per a aquesta societat innovadora han de ser diferents. Una reflexió al respecte. Em ve un dia el meu fill gran, que com s'ha dit té 12 anys, i em pregunta allò que els pregunten sobre els seus pares a l'escola, que és: "Tu, a què et dediques?". Si em pregunta el meu fill gran a mi "Tu, a què et dediques?", tinc un problema perquè, ara què li dic? Perquè no ho sé ni jo, perquè em dedico a diverses coses. Aleshores, com que toca donar-li una resposta, li vaig dir, per dir alguna cosa: "Tinc una empresa". Entre cometes, sóc empresari (mai m'he vist com un empresari, però en realitat és el que faig). Aleshores, li vaig preguntar al meu fill: "Per cert, i saps què és una empresa?". I automàticament va dir: "Sí, és allò que es fa per fer diners". O sigui, empresa igual a fer diners. I vaig dir-me: "No anem bé. No anem bé si un nen de 12 anys pensa que una empresa és exclusivament per fer diners. Malament, no anem bé".

Jo crec que una empresa (almenys tal com me la plantejo jo i com molta gent que conec se la planteja) és un projecte. És el mateix que la voluntat d'aconseguir un resultat. Evidentment que has d'aconseguir un resultat econòmic perquè, si no, no pots fer res, però plantejar una empresa només com un lloc per fer diners crec que és un mal plantejament. Per tant, tenim un problema de referents.

Per exemple, resulta que la gent que ha transformat la nostra societat, que des de fa dos segles és gent que ha utilitzat la ciència i la tecnologia per fer-ho, està molt fora del discurs de l'educació. És més fàcil en aquests moments que es posi dintre d'un marc de referència un poeta o un artista que no un tecnòleg o un científic. Jo crec que aquest és un dels problemes que

tenim de base, és a dir, que hauríem de tenir uns referents que no són només els que ja tenim, sinó que n'haurien també de ser uns altres.

Un dels llibres que he comprat recentment i que m'està fascinant (i que és un llibre que us recomano vivament, potser més per l'estiu que per ara, perquè és un llibre molt gruixut) és un llibre interessant que es diu *They made America*. El títol ho diu tot: la gent que va construir Estats Units. Et mires aquest llibre i no hi ha ni un sol polític, ni un sol artista, ni un sol literat, sinó que tot són gent que, moltes vegades des de zero i de forma autodidacta, han construït el país: el senyor que va fer el primer vaixell de vapor, el senyor que va facilitar que la gent anés vestida a un preu assequible perquè tenia una fabricació en sèrie, el senyor que va inventar la màquina de cosir, el senyor que va inventar un sistema de distribució elèctrica que funcionés correctament, etc. Són 200 biografies d'*exploradors*, de gent que va construir un país atrevint-se i posant aquella combinació màgica d'energia personal i risc que és el que fa que una societat sigui innovadora. A mi m'agradaria veure a les nostres escoles parlar d'aquest tipus de gent, de la nostra, que n'hi ha: de la gent que va fer la revolució industrial del segle XIX, de la gent que va posar Catalunya on està ara amb el seu esforç i, per què no, d'empresaris d'avui, que acostumen, com sabeu, a estar molt amagats, però que crec que seria molt important mostrar-los perquè crec que haurien de ser els referents dels nostres fills per als propers anys.

Una petita anècdota al voltant d'això (crec que curiosa): fa poc vaig llegir una entrevista que li feien a un físic, ara molt rellevant, que és dels primers que està fent un d'aquells experiments potencialment transformadors, al voltant de la teleportació quàntica (transportar un estat quàntic d'un lloc a un altre en

l'espai). Llegies la seva biografia i li preguntaven: "Escolti, a vostè, d'on li surt aquesta vocació?". L'home es va quedar tan tranquil i va dir: "És que jo era un fan de *Star Trek*. A mi m'encantava *Star Trek* i allà veia que la gent anava d'un lloc a l'altre amb allò que el desintegrava, amb el "*Beam me up*", i sortia en un altre lloc de l'Univers. Doncs, mira, per a mi allò va ser un referent". Dius això aquí i la gent se te'n riu. Si dius aquí que la teva vocació científica ha vingut del fet que eres un fan de *Star Trek* i la gent se n'en riu. Però és que són aquestes coses les que realment necessitem. Necessitem referents nous, si voleu divertits com aquests, que després es transformen en realitats molt serioses: un senyor que és capaç de definir un nou paradigma en la mecànica quàntica. És això.

El segon problema que tenim és que el *lideratge* està mal vist. Abans he dit que és important el lideratge, però resulta que som un país en què el nostre imaginari col·lectiu fa una mena de identificació "*lideratge = caudillo*", si em permeteu. Hi ha una mena de cosa rara que ens rodeja que fa que el lideratge sigui molt mal vist. Aquest és un problema greu que tenim, perquè sense lideratge no anem enlloc. Sense persones que tinguin les idees clares i posin la seva energia per mobilitzar equips per tal d'anar en una determinada direcció, no anem enlloc. Per tant, crec que aquí tenim un altre problema greu i és que no tenim un bon referent social de lideratge. Per exemple, joestic segur que, si les persones que esteu a la sala que esteu més en l'ensenyament, que esteu a les trinxeres, us plantegeu de fer un curs un dia als alumnes de secundària sobre lideratge, ja teniu un problema: els mateixos professors entendrien que això és important o creurien que estem parlant d'una cosa molt ianqui? Resulta que el *leadership* és una idea molt ianqui, correcte; però és que en el món en

què estem és fonamental: o tens gent que tiri del carro o el carro no tira. No es fan les coses creant comitès. Es fan perquè hi ha empresaris, o emprenedors o persones que tiren del carro.

El tercer problema són els *recursos*. La tecnologia és un recurs molt estrany, és un recurs que no té un valor de canvi, sinó un *valor d'ús*. Econòmicament, això vol dir que tenir-lo sols no serveix de res. Jo tinc un cotxe al carrer i tenir-lo ja em serveix (almenys, que el vegin). Em serveix. Però és que tenir un ordinador no em serveix per a això, perquè és una *commodity*, és un electrodomèstic. Per tant, la tecnologia no serveix si no se li sap donar un determinat ús. L'ús d'una màquina no és una cosa automàtica, sinó que també requereix persones per fer-ho. Per exemple, d'aquest projecte que he fet amb 50 escoles innovadores del país, hi ha una cosa que ha sortit en totes. En totes elles hi ha una demanda per part dels professors que treuen suc de la tecnologia. I la demanda és molt concreta (en aquest cas, moltes són escoles públiques i, per tant, la demanda va dirigida concretament al Departament d'Ensenyament), és: "Poseu-nos un coordinador informàtic". La idea és que no hagi de ser jo, que sóc professor de ciències, qui em quedi cada dia aquí fins les vuit del vespre perquè la xarxa funcioni. Que no hagi de fer jo, a més de la meva feina, una feina voluntària perquè això funcioni. Resulta que, efectivament, si poses algú que la fa servir o que facilita que aquesta infraestructura funcioni, el rendiment és molt superior, perquè tu, aleshores, et pots dedicar a fer servir aquella tecnologia de forma pedagògica o didàctica, i no a fer que la xarxa funcioni o que la impressora no caigui. Per tant, anem amb compte: no serveix de res posar ordinadors a les escoles, si no hi ha un coordinador informàtic que dinamitzi aquest recurs.

Un quart problema important és que ens fa un pànic horrorós repassar o revisar *les essències del currículum*. Què és el que s'ha d'ensenyar? Com s'ha dit molt bé, cada dos anys hi ha una revolució sobre això, però és que, a la millor, la revolució ha de ser més radical. La revolució ha de ser de *menys assignatures i més viscudes*. Hi ha una forma de viure una matèria, més crítica, molt més experimental. Jo, per exemple, fent un exercici trivial (no ho defensaria enlloc) he escrit en un paper el que se m'ha acudit sobre les possibles "noves" assignatures crítiques en aquests moments (algunes us semblaran molt divertides): una és *l'anglès*, aquesta està clara, però l'altra és *Google* o similars. Aquests nens necessiten saber buscar informació i no en saben, i no els ho ensenyen. És que, potser, en el que seria una mena de nou *Trivium* o *Quadrivium*, hi hauria d'haver una part que es diu Google (i si no es diu Google, es diu "buscar informació"). Però, és clar, des d'una perspectiva "à la Guttemberg", que és la que tenim tots els que estem aquí, és a dir, des d'una formació més tradicional, dius: "Ostres, aquests nens han d'aprendre això?". Però és que l'objectiu és que aprenguin a moure's per la informació perquè després n'hi ha una altra d'assignatura bàsica que, efectivament, és *Llengua* (o *Comprensió* més que *Llengua*) que és que allò que troben en els buscadors d'informació siguin capaços d'analitzar-ho de forma crítica. *Matemàtiques*: aquesta sí que té el mateix nom i ha de continuar permanentment; *Història de les idees i de les passions*; *Natura*, o *Context* (millor seria dir-li *Context*, és a dir, en quin món estàs vivint i en quin món t'has de relacionar).

Això em porta a un cinquè problema que em sembla que és molt difícil de resoldre. Ho entenc i, sense un lideratge molt fort i unes idees molt clares, no es podrà fer. És la idea de la *llibertat de les escoles*. Jo sé que això és molt

polèmic, però la veritat és que, si un mira què estan experimentant d'altres països, concretament Estats Units i Holanda, veu que una de les millors idees que estan experimentant és la de donar més llibertat a les escoles perquè facin "el que vulguin". Això és un discurs molt complicat, perquè de seguida hi ha, aleshores, la tensió privat-públic, el que vol dir que des de l'àmbit privat podràs fer més coses que des de l'àmbit públic. Entenc que és un discurs molt polèmic, molt complicat, però la realitat és que un, al final, ha de creure en la teoria evolutiva, i vol dir que li has de donar llibertat a les escoles perquè experimentin, posant, això sí, algunes condicions. Per exemple, a les *chartered schools* americanes, l'única condició és que al final l'examen és igual per a tots els alumnes. És a dir, durant el curs fes el que vulguis però al final han de passar un examen de "grau públic", entre cometes, que garanteixi que, efectivament, hi ha una certa homogeneïtzació d'uns determinats estàndards de coneixement. Estats Units no és un bon referent, hi estem d'acord, ni en primària ni en secundària; però Holanda sí que ho és i Holanda també ho està fent. Està fent un tipus d'escoles que tenen més llibertat perquè experimentin al màxim per veure noves formes d'incorporar currículums i de donar-los perquè sigui més pràctic per als alumnes.

I l'últim problema, que no ha sortit però que possiblement és el més important i que té a veure amb el que he dit abans de la part de l'ecosistema, és la part de la *família*. Al final, el problema és que les famílies abdiquen de l'educació, i això es nota. Concretament, en el cas que conec, que és el de la meva dona, ella es troba, efectivament, sent moltes vegades tutora de nens i nenes per als quals el veritable problema és la seva família. El problema no és el nen, el problema no és l'escola: el problema és la família, que sovint "passa

totalment" d'aquest nen. Per tant, aquí tenim un problema molt greu que és ecosistèmic. El pare o la mare no estan més amb el fill perquè estan tot el dia treballant, i estan tot el dia treballant perquè realment tenen una hipoteca que no poden assumir, i tenen aquesta hipoteca perquè no poden viure fora de Barcelona perquè no hi ha bon transport públic, i no hi ha transport públic perquè resulta que s'ha invertit en infraestructures, etc. És a dir que hi ha un conjunt de coses que realment s'han d'atacar des d'un punt de vista global, de gran lideratge ecosistèmic. Comentavem abans l'informe *Innovate America*; potser el que toca ara és fer un *Innovate Catalonia*, per a posar en solfa moltes coses perquè efectivament les famílies entenguin més la seva necessitat de participar en aquest discurs.

Per acabar, voldria anomenar algunes accions concretes que crec que es podrien fer. Per què he posat el títol de "Importa l'educació"? Doncs, perquè en realitat crec que és una pregunta rellevant i que, segons com la plantejem, tenim unes respostes o unes altres. A la pregunta "Importa l'educació?", jo diria que és *tan important que no cal ni parlar-ne*. L'educació és tan important que s'ha convertit en una *infraestructura*. De fet, la vivim com una infraestructura. Pel matí et lleves i portes els nens al col·legi i forma part de la teva infraestructura diària, forma part de la teva rutina. *El problema de les infraestructures és que només t'adones que existeixen quan no funcionen*. Una cosa és infraestructural si, quan no funciona, veus que està malament. Però no t'adones de quan està funcionant en el dia a dia. Resulta, per tant, que tens una infraestructura que és deficient, que no tens en compte perquè forma part del teu context de cada dia i, per tant, no importa. Importa l'educació? No, perquè és una infraestructura.

Però, una altra manera de plantejar la pregunta és: importa l'educació en clau del nostre futur? I aleshores t'adones que és totalment estratègica i que no és un *parche*, no és una cosa que s'ha de resoldre amb un partit o un altre al Govern i no es necessita una llei d'educació. Ja pateixo, ara que es torna a parlar d'una llei d'educació. Cada vegada que surt la paraula "llei d'educació" et poses a tremolar, perquè el que es necessita realment és un *acord d'Estat*. És un pacte d'Estat el que hi ha d'haver sobre l'educació. A més, em permeto dir que necessita un lideratge fort, i alguna cosa crec que canviaria definitivament en l'ensenyament el dia que aconseguíssim que gent que no té res a veure amb l'educació, s'hi posés. És a dir, el dia que empresaris es posin en el món de l'educació, des del punt de vista de l'empresa, com a projecte (allò de dir: "Agafem això i redrecem-ho"), gent amb experiència de portar equips en una determinada direcció, podríem començar a veure canvis significatius, tot i que també hi apareixerien nous tipus de problemes. Però crec que aquest tàndem de líders que tinguin una visió sobre el model d'educació que volem per a una societat innovadora, amb gestors professionals (no estic dient que els que hi ha no siguin professionals, però gestors que tinguin una orientació basada en l'experiència de portar equips a resultats molt concrets), tindria un impacte molt considerable en l'educació.

Una altra acció amb la qual tothom està d'acord és el tema de la *formació dels professors*, però una formació que no sigui endogàmica, perquè també tenim el fet que sí que es fan molt cursos (al Col·legi de Llicenciats fan molts cursos per a professors), però és que fan cursos moltes vegades que són de la seva temàtica. És una mena d'actualització temàtica. Però el que necessitem és que els professors vegin "altres coses", altres camps de la

societat. Per exemple, jo no sé que en aquests moments (pel que jo sé) hi hagi cap escola de negocis de Barcelona (que n'hi ha unes quantes i ben reconegudes) que tingui un programa específicament dirigit a professors. M'agradaria dir-los: "Escolteu, entengueu el que és l'empresa, perquè, si després als nens els heu de dir què és una empresa, no els expliqueu que una empresa és per fer diners sinó que una empresa és realment una organització de recursos per aconseguir uns determinats resultats. Per tant, cal una formació dels professors que no sigui realment endogàmica.

També tothom es posa d'acord que una acció concreta, que té correlacions estadístiques clares amb bons resultats a tots els països de la OCDE, és el *nombre d'alumnes per professor*. Això sí que està estadísticament demostrat que hi ha una relació positiva. Menys alumnes per professor a tot arreu porta resultats positius. Per tant, aquesta és una acció concreta que sí que requereix molts més recursos possiblement.

Finalment, diré una cosa que pot ser una mica polèmica, però en la qual jo realment crec. Quan aquests dies m'he estat mirant aquest document dels Estats Units que us he dit, *Innovate America*, al final tot aquest col·lectiu d'empresaris, universitaris i gent del Govern diu: "Coses concretes que podem fer pel futur. Quina és la cosa que pitjor funciona a Estats Units, que dona servei a més gent i que té més futur, des del punt de vista econòmic, perquè tot el món ho necessitarà?". No és l'educació, en aquest cas, sinó que és la salut. Aleshores, el Council of Competitiveness recomana posar en la salut un dels grans motors de futur i, concretament, proposa que tota la capacitat tecnològica dels Estats Units s'enfoqui per crear tota una indústria de la salut, que és tecnologia, que és metodologia, que és ciència, perquè tot el món ho

necessitarà en els propers anys, especialment Europa i Àsia, on tots ens farem més grans.

Crec que això, que en el discurs americà és correcte, aquí ho hauríem de fer possiblement també amb l'educació, perquè, sincerament, crec que *l'educació pot ser una indústria*, i pot ser una indústria que mobilitzi sectors que són molt importants a Catalunya o que tradicionalment ho han sigut. Hem tingut i tenim una *indústria editorial* que jo diria que està "entre parèntesis" perquè no sap ben bé cap a on va (em permeto dir aquesta expressió) i que, realment, podria fer molt pel món educatiu a escala internacional, no estic dient a escala nacional. Amb aquest lideratge i amb aquesta voluntat de fer coses, realment pot ser de valor internacional. Però és que també tenim un *sector audiovisual* que és un sector que està començant a créixer i que és interessant. Tenim una corporació de televisió pública que és l'enveja, en alguns casos, d'altres països. I tenim una *indústria del software* que també pot ser desenvolupada (i, com he dit abans, l'educació també és software).

Aleshores, ajuntes tots aquests elements del sector editorial, audiovisual i del software, i et surt la possibilitat que hi hagi un germen industrial de futur que és la indústria de l'educació, que, a més de generar PIB, repercutiria directament en una millor educació.